

Sohbet Köşemizde Akşemseddin

– Ahmet AYZAZ · 06 Ekim 2020

SOHBET KÖŞEMİZDE AKŞEMSEDDİN

1389-1459

Ahmet AYZAZ

Gaziantep Güneş Gazetesi 6 Ekim 2020

Bugün sizlere adını gönüllere altın harflerle yazdıran ve Fatih Sultan Sultan Mehmet'in yetişmesi için büyük bir emek harcayan Akşemseddinden söz edeceğim. Maksadım O'nu unutmamak ve rahmet ile anmaktır.

7. Cumhurbaşkanımız Kenan Evren Paşa Kayseri'de Halide Edip Adivar Lisesinde son sınıfların dershanelerine girdi. Başladı çocuklara soru sormaya. Sorduğu sorunun birisi de "Halide Edip Adivar" kimdir? O, üzerine asker elbisesi giyinerek, ulu önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk ile Kurtuluş Savaşına katılan bir yazardır diyen olmadı. Benimde torunum Elif Bilge Akşemseddin Lisesinde 9 sınıf. Sordum Akşemseddin kimdir diye. Torunum Elif Bilge, ve Ahmet Alper'e. İki de doğru cevap verdiler. Bu vesile ile de bugün köşeme Akşemseddini konu ettim. Beraber paylaşmamızda yarar vardır diye düşündüm.

Çok yönlü Türk âlimi ve tıp insanı olarak tarihe geçen Akşemseddin, 1389 yılında Şam 'da doğdu. İstanbul'un fethi sırasında Fatih Sultan Mehmed'e verdiği destekle bilinmektedir. Şeyh Hamza'nın oğlu oğludur ve asıl ismi Mehmet Şemseddin'dir. Şeyh Hamza (Kurtboğan) ailesiyle beraber geldiği Amasya'da küçük Şemseddin'i pek iyi yetiştirdi. Akşemseddin'in soyu, baba tarafından Ebu Bekir'e dayanmaktadır. İlk tahsilini babasından alan Akşemseddin, 7 yaşında hafız olup, ailesiyle birlikte Çorum-Osmancık kazasının Sarpın kavak köyüne' yerleşmiştir. Babasının vefatından sonra Amasya ve Osmancık medreselerinde eğitimini tamamlayan Akşemseddin, müderrislik payesi aldı ve Osmancık Medresesine müderris oldu. Akşemseddin ayrıca, tıbbı ve eczacılığa merak sararak tıp ilmini öğrendi. Daha önceden Abdülkâdir Geylânî, İmam-ı Gazali ve Muhammed Celeleddin-i Rumi gibi örneklerinde görüldüğü gibi, ilim tahsili ile tatmin olmayan Akşemseddin, irfan tahsili için müderrisliği ve medreseyi terk etti. Tasavvufa olan ilgisinden dolayı, İran'ı ziyaret eden Akşemseddin bir süre sonra Anadolu'ya dönmek zorunda kaldı.

Kısa süre tasavvufun bütün yollarını ve inceliklerini öğrenen Akşemseddin, Hacı Bayram Veli'den aldığı izinle Ankara'dan ayrıldı ve Beypazarına yerleşti. Beypazarında büyük bir şöhret bulan Akşemseddin, kısa bir süre sonra oradan da ayrılır ve İskilip'e yerleşir. İskilip'ten de yine aynı kesrete düşme sebebiyle ayrılır ve Bolu'nun Göynük ilçesine yerleşir. Göynük'te de yine bir değirmen ve mescid inşa ettirip, kendi çocuklarının tahsil ve terbiyesi ile meşgul olmuş, diğer taraftan mevcut eserlerini yazmış ve yedi kere hacca gidebilme imkanı bulmuştu. Akşemseddin'in on iki evladı olduğundan bahsedilmekte ise de

mevcut diğer kaynaklarda sadece on çocuğundan söz edilmektedir.

Akşemseddin, bilim'de ve tasavvufta olduğu gibi, tıp ve eczacılık alanında da büyük bir üne sahipti. Tıp alanında bulaşıcı hastalıklar üzerinde de önemli çalışmalar yaptı. Araştırmaları sonunda tıp ile ilgili Türkçe Maddet-ül Hayat ve Arapça yazdığı Hall-i Müşkilât ve Risalet-ün nuriyye adlı Tasavvuf Türkçe yazdığı Maddet-ül Hayat'ta geçen Hastalıkların insanlarda teker teker peyda olduğunu zannetmek yanlıştır.Hastalıklar insandan insana gözle görülmeyecek kadar küçük tohumlar vasıtasıyla geçer cümle ile ilk mikrop teorilerinden birini ortaya atmıştır. Tarihte mikroorganizmalardan bahseden ilk kişidir. Sadece beden hastalıklarının değil, aynı zamandan ruh hastalıklarının da hekimi olan Akşemseddin, ruh hastalıklarını da tedâvi ederdi.

AKŞEMSEDDİN'İN İSTANBUL'UN FETHİNDEKİ YERİ

Akşemseddin'in asıl ünü, II. Murat'ın emir ve isteğiyle II. Mehmed'in hocalığına tayin edilişiyle başladı. İstanbul'un fethi sırasında büyük yararlılıklar göstermiş, genç sultanı teşvik ederek zaferin kazanılmasında önemli katkılarda bulunmuştu. Akşemseddin çocukları, öğrencileri ve müritleriyle birlikte fetih ordusuna katıldı.

Fethin en önemli günlerinde Ebu Eyyub'el Ensari'nin kabrini bularak ordunun maneviyatını yükseltmişti. Dünya malına önem vermeyen Akşemsettin, Fatih Sultan Mehmet'in büyük saygı ve sevgisini kazanmıştı. Fatih Sultan Mehmet ile İstanbul'a girişleri daha sonra ünlü olacak bir hikâyeye dönüştü. Akşemseddin, fetihden sonra, II. Mehmed'in ısrarına rağmen İstanbul'da kalmak istemedi, Göynük'e çekildi ve 16 şubat 1459 yılında 70 yaşında vefat etti.